

19. Tétel

Mi az Európai Unió? Röviden foglalja össze fejlődését! Mutassa be az Európai Unió szervezeti felépítését! Sorolja fel az Európai Bizottság feladatait! Jellemezze Magyarország integrálódási folyamatát!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Gazdasági integráció
- Az Európai Unió története (a vámuniótól a pénzügyi unióig)
- Az EU szervezeti felépítése
- Az Európai Bizottság feladatai
- Hazánk integrálódása a rendszerváltást követően

Európai Unió Az államok között létrejött, 1993. november 1-én életbe lépett Maastrichti Szerződéssel megalakuló közösség. Nem csupán politikai, gazdasági társulás, hanem érték- és életközösség is. Alappilléreként jelennek meg benne a demokratikus elvek (emberi jogok, szolidaritás, demokratizmus) és polgárainak igyekszik békét, biztonságot és stabilitást nyújtani. Az EU célja a nemzetek feletti Európa megteremtése, közös jövő építése és esélyt ad a közös jólétre. A tagságnak azonban hátrányai is vannak, melyek leginkább a frissen belépetteket sújtják. A harmonizáció miatt az árak hirtelen megugranak, a béreket azonban csak lassan sokára emelik. A csatlakozás utáni átmeneti időszakban még számos kedvezmény még nem érvényesülhet (külföldi munkavállalás, euró). A tagországokban szigorú szabályozások vannak érvényben (pl. környezetvédelem miatt szennyvíz), s nagy társadalmi ellentétek alakulhatnak ki. Ezek mellett a nemzeti kompetenciák is alárendelődnek az Európai érdekeknek, a helyi sajátosságok helyett a globális célok kerülnek előtérben. Eszerint az EU jogrendszernek elsőbbsége van a saját nemzeti jogrendszerrel szemben. Az Európai Unió tagországai kötelesek eleget tenni a jogharmonizációs kötelezettségüknek. Ez azt jelenti, hogy a tagországok jogszabályait összhangba kell hozni az EU jogszabályaival. Vagyis a Magyar Köztársaság jogalkotói által megalkotott jogszabályoknak, rendeleteknek, határozatoknak bele kell illeszkednie az EU jogforrásának hierarchiájába.

Integráció története: Ez EU-t az 1993-ban életbelépett Maastrichti szerződés hozta létre. Robert Schuman az akkori francia külügyminiszter 1950. május 9-én azt javasolta, hogy hozzanak létre egyesült Európát azért, hogy tartóssá tudják tenni a békés kapcsolatokat. 1951: Párizsi szerződés - A békés együttműködés alapja a francia Acél ipar és a német Szénbányászat összekapcsolása volt Európai Szén- és Acélközösség 1957: Római szerződés - Aláírják az Európai Gazdasági Közösség (EGK) és az Európai Atomenergia Közösséget - Euratom megalakulását.

Ez a 3 szerződés jelenti az Európai Közösség létrejöttét. Ezt a szerződést fejlesztette tovább az EU-t létrehozó Maastrichti szerződést. Az „unió” szó egyesülést, közösséget, szövetséget jelent. Az EU ma már 28 országot tömörít. Az un. hatok között találjuk Franciaországot, Németországot, Olaszországot, valamint a Benelux államokat (Belgium, Hollandia, Luxemburg.) Az európai Unió 3 pilléren nyugszik: 1. az európai közösségek alkotják 2. közös kül- és biztonságpolitika 3. bel- és igazságügy területén történő együttműködés. A Maastrichti szerződés teremtette meg egyúttal az európai állampolgárságot, mely 4 szabadságelve:

1. Az áruk
2. szolgáltatások
3. a személyek
4. a tőke.

Szabad mozgása
tagállamok között

Története: A tagállamok a külön létrehozott három Közösség intézményeit (Európai Szén- és Acélközösség, Montánunió, Európai Gazdasági Közösség - EGK, Európai Atomenergia Közösséget - Euratomot) később összevonták, és az Európai Közösségek (EK) elnevezést használták. Az EK központi céljaként a tagállamok vámunió és közös piac létrehozását jelölték meg. A vámunió a kereskedelmi korlátozások (vámok, kvóták) felszámolását és a külső országokkal szemben közös külkereskedelmi politika folytatását jelenti, míg a közös piac olyan terület, amelyen belül az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a munka-erő szabadon, akadályoktól mentesen mozoghat. 1973-ban az EK-hoz csatlakozott Dánia, az Egyesült Királyság (Nagy Britannia) és Írország, 1981-ben Görögország, majd 1986-ban Portugália és Spanyolország is. A tagállamok száma ezzel 12-re nőtt.

A vámuniót az EK-ban már 1968-ra kiépítették. A közös piac, azaz az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a munkaerő akadálymentes mozgása azonban a nyolcvanas évekre sem valósult meg tökéletesen. Ezért a tagállamok - akiket ebben a világgazdaságban való versenyképességük növelése is ösztönzött - úgy érezték, hogy integrációjukat tovább kell erősíteniük, és az ú.n. Egységes Európai Okmány 1986. február 18-ai aláírásával meghirdették az egységes piac programját. Az egységes piacot - amely a közös piac magasabb szintjét jelenti - a még létező akadályok felszámolásával, a nemzeti jogrendszerek harmonizálásával 1993. január 1-re építették ki. Működésének tökéletesítése és a nemzeti jogszabályok harmonizálása ugyanakkor ezt követően is folyamatos célkitűzés maradt és a mai napig tart. Az egységes piac sikerét követően a tagállamok úgy határoztak, hogy az integrációt még tovább fejlesztik a gazdasági és pénzügyi, valamint a politikai unió irányába. 1992. február 7-én a Maastrichti Szerződés aláírásával ezért az európai integrációt sokkal szorosabbra vonták, és új neveként bevezették az Európai Unió fogalmát. Az Európai Unió létrehozásával a tagállamok - az Európai Közösségek tevékenységének folytatása mellett - gazdasági és pénzügyi unió beindításáról és ehhez közös pénz bevezetéséről, valamint a politikai unió kezdeteként közös kül- és biztonságpolitika felállításáról és bel- és igazságügyi együttműködés megkezdéséről döntöttek. A politikai unióhoz kapcsolódóan a Maastrichti Szerződés a tagállamok minden állampolgára számára bevezette az uniós állampolgárság intézményét, amelynek legfőbb jogosultsága, hogy minden uniós állampolgár szabadon mozoghat és tartózkodhat bármely tagállam területén. A Maastrichti Szerződés vívmányait a tagállamok az 1997. október 2-án aláírt Amszterdami Szerződéssel később megerősítették és továbbfejlesztették. A szorosabbra fűzött Unió egyre vonzóbbá vált más európai országok számára is. Ennek eredményeként 1995-ben az Európai Unióhoz csatlakozott további három ország: Ausztria, Finnország és Svédország is. A tagállamok száma ezzel 15-re nőtt. A Maastrichti Szerződés gazdasági és pénzügyi unióról hozott döntéseinek eredményeként 1999-ben az EU bevezette közös pénzét, az eurót, amelyhez 12 tagállama csatlakozott, Dánia, Svédország és az Egyesült Királyság kivételével mindegyik EU-tagország. A közös pénz igazi megjelenése azonban 2002. január 1-én következik be, amikor az euró pénzermék és bankjegyek készpénzforgalomba kerülnek, majd kéthónapos átmenet után kizárólagos fizetőeszközzé válnak az euróra áttérő 12 tagországban.

Az EU szervezeti felépítése

1. Európai Parlament A nép hangja, székhelye: Strasbourg (Fr.). Tagjait közvetlenül választják a tagállamok állampolgárai 5 évre. Évente minimum egyszer ülésezik. Parlament képviselői összesen: 751, ebből Mo. 21 képviselő delegál. Határozatokat kezdeményez, tanácskozik, kapcsolattartási funkciója van. Az Európai Parlament hatásköre fokozatosan nőtt: először vitafórum, ámbar nem rendelkezik önálló törvényhozói jogkörrel, hanem azt csak a Tanáccsal együtt gyakorolhatja.

4 fő párt van:

- Európai néppárt
- Európai Szocialista Párt
- Európai Liberális, Demokrata és Reform Párt
- Zöld Párt

Legfontosabb feladatai:

- Európai Parlament képviselői nem a nemzetiségük, hanem politikai csoportok szerint különülnek el egymástól.
- Ellenőrzi az Európai Bizottság tevékenységet, jóváhagyja biztosok kinevezését.
- Megszavazza és ellenőrzi az EU költségvetését
- A tanáccsal együtt dönt az alapszerződésekben meghatározott kérdésekben

2. Európai Tanács (ET)

A tagállamok hangja, székhelye Brüsszel. Döntéshozatal vezető intézménye. Az EU fő jogalkotó szerve. Elnöki tisztelet a tagállamok fél évenként történő váltással töltik be (most lengyelek). Konszenzussal (egyhangúság) dönt a külpolitikai ügyekben és a finanszírozás kérdésében. Egyeztetéssel dönt - ha egy állam nemmel szavaz nincs döntés. Az EU tanácsában a nemzeti kormányok mondják el a véleményüket.

Legfontosabb feladatai: módosítja, elfogadja, visszautasítja a jogszabályjavaslatokat.

3. Miniszteri Tanács (MT) A tagállamok szakminiszterei alkotják. Többségi szavazás szükséges a döntéshez.

4. Európai Bizottság (EB)

Az EU fő javaslattevője, végrehajtó szerve, kormánya. Nemzetek felettség elve. Kizárólag az Európai Parlamentnek tartozik beszámolási kötelezettséggel. Minden államból minimum egy - maximum két tagja lehet. Feladatai: - javaslatok kidolgozása a Parlamentnek és a Tanácsnak új törvények kidolgozására - Parlament és a Tanács döntéseinek végrehajtása - közös szabályok és az európai jog betartása - közös politikák irányítása - unió költségvetésének kezelése, irányítása, végrehajtása - közösségi programok pénzügyi alapok felügyelete - EU képviselete más nemzetközi szervezetekben és tárgyalásokon - Elnökét a tagállamok választják - döntéseit egyszerű többséggel hozza - székhelye: Brüsszel - de Luxemburgban is dolgoznak

5. Európai Központi Bank Feladatai: Az euro-övezet monetáris politikájának meghatározása és végrehajtása, Devizaműveletek végzése, Fizetési rendszerek zavartalan működésének előmozdítása

6. Európai Bíróság Székhelye Luxemburg.

A közösségi joganyag betartását felügyeli, vitás jogi ügyeket orvosol intézmények, vállalatok és intézmények, intézmények és állampolgárok között. Két fórumból áll: Felső Bíróság és a fellebbviteli fórum, az Európai Bíróság. Tagjait a tagállamok jelölik, minden tagország egyet küld, mandátuma 6 évre szól, döntéseit többségi szavazással hozzák, Egyetlen tagállam bírósága sem térhet el az Európai Bíróság döntéseitől.

7. Egyéb intézmények • Európai Számvevőszék • Régiók Bizottsága • Gazdasági és Szociális Bizottság • Európai Beruházási Bank